

En Ny Sass-Doktrin

Skrevet af: **Bent Gravesen** | Offentliggjort: 16. december 2018

Henrik Sass Larsen har gennem tiderne lagt navn til mangt og meget. Blandt andet den såkaldte Sass-doktrin. Nu er Mette Frederiksen godt på vej til at formulere en ny version af denne doktrin. Denne gang handler det ikke kun om mindre indflydelse til de radikale. Nu handler det om mindre indflydelse på en række centrale områder til både de radikale, Enhedslisten, Alternativet og SF.

Den oprindelige Sass-doktrin så dagens lys i slutningen af 00'erne. Dengang slog Henrik Sass Larsen til lyd for, at Det Radikale Venstre ikke skulle have lov at spille den nøglerolle i dansk politik. En nøglerolle, som de radikale dengang ellers følte sig selvskreven til nærmest uanset vælgeropbakning. Sass-doktrinen handlede specielt om den økonomiske politik og udlændingepolitikken. Her skulle de radikale i særlig grad sættes uden for afgørende indflydelse.

Mette Frederiksens (og Henrik Sass Larsens) nye doktrin er en nyfortolkning af den gamle doktrin, og den er blevet til bl.a. ud fra Socialdemokratiets, Mette Frederiksens og Henrik Sass Larsens brogede erfaringer med den oprindelige Sass-doktrin.

De sidste små ti år har Sass-doktrinen ført en omtumlet tilværelse. Uden sejre, men med store nederlag, som Mette Frederiksen og Socialdemokratiet i dag prøver at lære af. Da Henrik Sass Larsen under Helle Thorning-Schmidts formandskab begyndte sin opstigning mod partitoppen, skete det bl.a. med denne doktrin som ledestjerne for et samarbejde med SF. I Henrik Sass Larsens optik skulle og kunne S-SF-alliancen gøres så sammentømret og så stærk, at det med de 40-45 pct. af stemmerne til S-SF-alliancen, som dengang forekom inden for mulighedernes grænse, ville kunne påtvinge de kommende regeringspartnere i de radikale en nærmest betingelsesløs støtte til S-S-alliancens allerede aftalte politik for økonomi, skat og udlændinge. Alliancen med Villy Søvndal og Thor Möger Petersens SF skulle bruges som rambuk for Sass-doktrinen.

Sass-doktrinen lider nederlag

Sådan gik det som bekendt ikke. Slet ikke. Sass-doktrinen blev grundigt punkteret allerede længe inden folketingsvalget den 15. september 2011. Op til sommerferien gik de radikale sammen med VKO og lavede et efterlønsindgreb, mens Socialdemokratiet og SF måtte se magtesløst til. Hvis man vil, kan man her meget let se Lars Løkke Rasmussen som den drevne politiske strateg, der med sit efterlønsudspil bragte Sass-doktrinen til fald og derigennem banede vejen for Margrethe Vestager og de radikales tilbagevenden til en magtfuld position i dansk politik. Grundlæggende var det Lars Løkke Rasmussen, der sendte en styrket Margrethe Vestager op i det sorte tårn.

Vælgerne gjorde dog også sin del af arbejdet. Ved folketingsvalget i 2011 led S-SF-alliancen et sviende politisk nederlag. Det, der skulle have været et politisk mandat til Sass-doktrinen og Fair Løsning på 40-45 pct., blev det ikke til. Dermed var der nærmest dækket op til et radikalt tag-sel-bord for Margrethe Vestager, da Socialdemokratiet, de radikale og SF mødtes for at diskutere regeringsgrundlag i det sorte tårn. Efter valget havde Det Radikale Venstre et komfortabelt VKOR-flertal for de facto afskaffelsen af efterlønnen, og samtidig kunne Margrethe lægge maksimalt pres på Thorning og Søvndal og tage sig dyrt - og liberalt - betalt for at deltage i Thorning-regeringen. Dermed var Det Radikale Venstre - igen - endt i den politiske nøgleposition, som Sass-doktrinen gik ud på at undgå.

Selv måtte Sass Larsen lide den tort at blive forbigået som finansminister, og onde tunger påstod

dengang, at så slap han i det mindste for at skulle diskutere økonomisk politik med Margrethe Vestager som stærk og selvbevidst økonomiminister.

Mette Frederiksen lærte som beskæftigelsesminister, hvad Sass-doktrinen nederlag kom til at koste i form af tabt politisk tillid og troværdighed. Ikke mindst takket være Margrethe Vestagers politiske magtposition internt i regeringen blev Mette Frederiksen igen og igen tvunget til at skuffe både SF, venstrefløjen og en masse vælgere ved at måtte leve med og forsvare Margrethe Vestagers 'Sådan er det jo'-politik over for de arbejdsløses dagpenge. Hun blev tilmed pålagt at skulle fremlægge en førtidspensionsreform inden for de snævre rammer af en økonomisk politik, der sigtede på at 'videreføre VK-regeringens økonomiske politik i bredeste forstand'. Tilmed få dage før Thorning-regeringen præsenterede sin vækstplan med bl.a. selskabsskattelettelser.

Med disse erfaringer og det tabte valg i 2015 er hun i dag nået til den erkendelse, at det var politisk helt forkert af Socialdemokratiet og SF at udråbe 2011-valget som en sejr, og tilsvarende forkert at bøje sig for Margrethe Vestagers krav om 'at videreføre den borgerlige regerings økonomiske politik i bredeste forstand'. I dag udpeger hun åbent én af konsekvenserne heraf, de radikales diktat i dagpengesagen som "det største problem i den regeringsfortælling, og det er den afgørende forklaring på, at regeringen ikke blev genvalgt."(1)

En ny version af Sass-doktrinen

Derfor kan det ikke undre, at Mette Frederiksen har overvejet en ny version af Sass-doktrinen. Denne gang er doktrinen, at ingen af partierne i det parlamentariske grundlag for en Frederiksen-regering skal spille nogen nøglerolle på en række vigtige områder, herunder udlændinge og økonomisk politik. Hverken Det Radikale Venstre eller SF skal inviteres med i en ny socialdemokratisk regering. Denne gang skal der notorisk ikke - som i IKKE - gøres plads til indflydelse for Morten Østergaard og Pia Olsen Dyhr i noget sort tårn. Mette Frederiksen skal være statsminister i en socialdemokratisk etpartiregering, der ikke mindst på udlændinge- og integrationspolitik vil føre politik på et helt andet parlamentariske flertal, end det der skal gøre Mette Frederiksen til statsminister. Den socialdemokratiske regering sigter entydigt på at føre udlændinge- og integrationspolitik sammen med Venstre og Dansk Folkeparti.

Mette Frederiksen har draget den konklusion af sine erfaringer under Thornings-regeringen og tabet af regeringsmagten i 2015, at hun denne gang ikke vil gå til valg på en sådan klar politisk opposition til den siddende blå regering, når det alligevel er usandsynligt, at en socialdemokratisk regering vil kunne komme igennem med en klar og entydig socialdemokratisk politik.

Står det således klokkeklart, hvor lidt indflydelse Det Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og SF er tiltænkt i denne nye Sass-doktrin, er det til gengæld endnu uklart, hvor meget indflydelse Mette Frederiksen har tænkt sig at give Dansk Folkeparti og Venstre for at føre den nye Sass-doktrin ud i livet. Det er endnu uklart, om, hvor og hvornår Socialdemokratiet i givet fald vil sætte foden ned over for ikke mindst Dansk Folkeparti, der efter et valg må forventes at intensivere sin paradigmeskiftskampagne, specielt hvis Nye Borgerlige kommer i Folketinget som ultraliberal, fremmedfjendtligt parti (1)

Samtidig er det tilsvarende uklart, hvordan Mette Frederiksen vil bruge den nye Sass-doktrin på den økonomiske politik. Hvordan kan Socialdemokratiet undgå at miste troværdighed og stemmer, når partiets økonomiske politik kun vil adskille sig begrænset fra en blå økonomisk politik og måske tilmed ført ud i livet primært med blå stemmer?

Det spørgsmål har Mette Frederiksen forsøgt at svare på i en bemærkelsesværdigt ærlig dobbeltkronik i Politiken den 8. - 9. december. Her fortæller hun om sine tidligere erfaringer under

Helle Thorning Schmidt formandskab og advarer mod en gentagelse. Hun fortæller bl.a., hvordan det var først at føre klar socialdemokratisk oppositionspolitik mod VK-regeringens 'de facto afskaffelse af efterlønnen og en halvering af dagpengeperioden midt i en alvorlig økonomisk krise' for derefter at tabe folketingsvalget i 2011 og derefter sidde tilbage med et folketing, der var sammensat 'på en måde, der nok gav os et flertal for at danne regering, men som samtidigt umuliggjorde, at vi kunne ændre de mest uretfærdige beslutninger.' Det var et socialdemokrati opsat på at forfølge det socialdemokratiske DNA, nemlig at regere. Men samtidig var det i en regering, der var ude af stand til at gennemføre en stor del af de politiske løfter og ambitioner, Socialdemokratiet havde givet og haft.

Farligt med store løfter

Ifølge Mette Frederiksen skal og kan Socialdemokratiet godt undgå at havne i en tilsvarende situation igen. Det er ifølge Mette Frederiksen ikke en uundgåelig skæbne for nutidens socialdemokrater at ville regere uden at kunne føre særlig meget socialdemokratisk politik. Men det er blevet sværere erkender hun. Det skyldes ikke blot, at ydre faktorer som globalisering, mv. har gjort det vanskeligere at regere effektivt. For det danske socialdemokrati skyldes det ifølge Mette Frederiksen også og måske nok så meget, at mange vælgere i dag har tabt tilliden til Socialdemokratiet, og mange af dem, der ikke helt har mistet tilliden, efterlyser så det, som Socialdemokratiet har svært ved og viger tilbage for at give: klarere svar og et tydeligt alternativ til de borgerlige.

Trods mange vælgeres efterspørgsel har Mette Frederiksen nemlig ikke tænkt sig at finde de klare svar og det tydelige alternativ frem. Det vil ifølge Mette Frederiksen være både farligt og forkert at give efter for kravet om klarere svar og mere kompromisløs opposition. Med den nye Sass-doktrin, der lægger op til netop at føre politik sammen med de borgerlige på en række centrale områder, vil det blot føre til nye skuffelser over en socialdemokratisk regering, der hverken vil have mulighed for eller lyst til at satse på et centrum-venstre flertal på netop disse områder.

Ifølge Mette Frederiksen er Socialdemokratiet derfor dér, hvor partiet først efter at have vundet regeringsmagten - uden de store løfter - vil kunne sætte handling bag holdning og give de tvivlende vælgerne syn for sagen. Først herigennem håber Mette Frederiksen på for alvor at vinde flere danskeres tillid til Socialdemokratiet. Det er den trange, svære vej frem for den nye Sass-doktrin.

I første omgang - fra nu og frem til valget - er der for Mette Frederiksen ingen vej uden om. Hun må, som hun skriver i dobbeltkronikken, udfordre og om nødvendigt skuffe de mange, der efterlyser 'en kombination af klare svar, kompromisløs opposition, opgør, nytænkning, klassiske værdier, begejstring og håb' hos Socialdemokratiet.

Selv da Mette Frederiksen på den socialdemokratiske kongres i september forsøgte at begejstre det socialdemokratiske bagland ved at sige, at det nu skulle være slut med 'at videreføre den borgerlige regerings økonomiske politik i bredeste forstand', som Margrethe Vestager fik ind i Thorning-regeringens regeringsgrundlag, og selv om hun i stedet lovede at 'føre socialdemokratisk politik i bredeste forstand', var hun helt klar på den nye Sass-doktrins begrænsninger. Derfor var det alt andet end en tilfældighed, at hun ikke fulgte op med at sige noget om, hvad det så kommer til at betyde at føre 'socialdemokratisk politik i bredeste forstand'. Den slags konkrete svar er tiden ganske enkelt ikke til. Hverken økonomien, politikken eller den skrantende vælgertillid er til store, dyre valgløfter, som alligevel ikke vil være flertal for efter et valg.

Efter at have oplevet hvordan de radikale med hjælp fra Lars Løkke Rasmussen var i stand at skyde S-SF-alliancens kontrakt- og løftepolitik i grus, er Mette Frederiksen i dag, som hun skriver i dobbeltkronikken, dybt optaget af at gøre sig 'umage med ikke at love mere end vi kan holde'.

Set med socialdemokratiske briller er der trods gunstige økonomiske konjunkturer meget begrænset råderum for socialdemokratisk politik. Selv om det – endnu engang – tegner til at blive et socialdemokratisk slagnummer at 'sætte velfærden først', er Mette Frederiksen i sin kronik tilbageholdende med klare meldinger: "Vi vil lade penge følge med, når der bliver flere børn og ældre." Intet om, hvor mange penge eller til hvad der skal gives penge. Mette Frederiksen stiller selv det retoriske spørgsmål: Er det ambitiøst? Og hun svar selv entydigt 'nej' til det retoriske spørgsmål. Men ifølge Mette Frederiksen er det "bedre end regeringens alternativ, som reelt er nedskæringer i den nuværende service." (2)

Hvis nogen er i tvivl, er Mette Frederiksen her ude i et forsøg på at øge tilliden og forebygge skuffelsen hos vælgerne ved at skrue ned for løfterne og forventningerne: "Og derfor er mit løfte til danskerne mere en retning, end det er konkret politik." Man kan som bekendt forebygge skuffelsen, hvis man kan få forventningerne skruet ned.

Et klart alternativ til både Løkke og Frederiksen

Ud fra den nye Sass-doktrin er det en forventelig reaktion, når Enhedslisten har besluttet, at partiet vil gå til valg på 'et klart alternativ til både Løkke og Frederiksen'. Men det er og bliver samtidig en afmagtsreaktion. Logisk, fordi det vil være både politisk udfordrende og krævende for Enhedslisten at få væsentlig politisk indflydelse på en eventuel socialdemokratisk regering. Og afmagtsreaktion, fordi Enhedslisten udmærket er klar over, at partiet ikke har en Kinamands chance for at få opbakning til, at Enhedslisten, Alternativet og SF "finder sammen om at pege på en forhandlingsleder, som partierne har tillid til vil sikre en åben og inddragende forhandlingsproces og en politik der er klart mere solidarisk, grøn og humanistisk end hvad der kan forventes af både en socialdemokratisk- eller venstreledet regering."(3) I allerbedste fald kan en sådan politik give Enhedslisten selv et godt valg. Men selv hvis det lykkes, vil det hverken true eller udfordre det nye Sass-dogme.

Alternativets forsøg på at lancere sit helt eget regeringsalternativ kan også karakteriseres som en logisk afmagtsreaktion. I sin mest konsekvente udgave vil Alternativets insisteren på at 'stille sig uden for de andres ligninger' kunne bringe selve dannelsen af en ny socialdemokratisk regering i fare.

Heller ikke Pia Olsen Dyhrs SF har trods svagt stigende vælgeropbakning fundet en farbar vej til at udfordre den nye Sass-doktrin om minimal politisk indflydelse til venstrefløjens på bl.a. udlændinge-, integrations- og økonomisk politik. Hvis Enhedslisten og Alternativet med egne statsministerkandidater har valgt en aldeles urealistisk 'beat them' linje, har SF valgt en tilsvarende urealistisk 'we can't beat them – join them'-linje. Pia Olsen Dyhr og den øvrige SF-ledelse insisterer derfor på at holde døren åben for SF-deltagelse i en ny socialdemokratisk ledet regering, selv om Mette Frederiksen med den nye Sass-doktrin udtrykkeligt går efter en ren socialdemokratisk regering. Det er som om SF-ledelsen ikke vil acceptere, at Socialdemokratiet med den nye Sass-doktrin både ønsker og har brug for at stå frit til at regere med forskellige parlamentariske flertal på de forskellige områder. Det er og bliver de faktiske forhold i den politiske jernindustri.

Pia Olsen Dyhr afviser at udskrive 'en blankocheck til Socialdemokratiet' og 'at blåstemple, at der laves lyseblå politik med de blå'(4). Men for Socialdemokratiet er det en gratis og ufarlig omgang. I det nye Sass-dogme satser Socialdemokratiet målbevidst på at sikre sig flertal til højre for udlændinge- og integrationspolitikken og de overordnede hovedlinjer i den økonomiske politik. Dermed regner partiet slet ikke med at få brug for folkesocialistiske blankocheck og blåstempler på disse områder. På de øvrige områder, som f.eks. uddannelse, miljø, klima og velfærd, har Socialdemokratiet slet ikke brug for ubetinget støtte. Her har Socialdemokratiet erklæret sig parat til at inddrage og give indflydelse til både SF, Enhedslisten, Alternativet og de radikale. Her har

Socialdemokratiet et direkte ønske om at bruge samarbejdet med venstrefløjten til at opnå nogle af de hårdt tiltrængte resultater, der skal give danskerne fornyet tillid til Socialdemokratiet.

Hvis Enhedslisten, Alternativet og SF både vil udnytte mulighederne for politiske indflydelse på disse områder og opnå indflydelse på de andre, store og vigtige områder, hvor den nye Sass-doktrin kun tiltænder dem en marginal rolle, haster det med et opbrud fra de nuværende positioner. Så går vejen over at mobilisere det stærkest mulige vælgermandat flertal bag en række velvalgte, centrale krav til en socialdemokratisk regering. Mandaternes logik, som Mette Frederiksen så gerne vil regere på, skal ganske enkelte pege venstreover - også inden for så store dele af den økonomiske politik og udlændingepolitikken som muligt.

Men det sker formodentlig ikke. Det er vi allerede for tæt på valget til. Alt tyder på, at venstrefløjten vil få betydeligt sværere ved at bringe den nye Sass-doktrin til fald, end Margrethe Vestager havde ved at lægge den oprindelige Sass-doktrin i ruiner.

Noter:

1. Interview med Mette Frederiksen i Altinget: magasin december 2018

2. Se nærmere Bent Gravesen: Paradigmeskifte i udlændingepolitikken: Mette Frederiksen må vælge. Kritisk Debat 10. december 2018

3. I det hele taget gør S-toppen meget for at forstørre forskellen på Løkke-regeringens og Socialdemokratiets økonomiske politik ved at tegne de mest usolidariske og urimelige dele af Løkke-regeringens politik op med store sorte streger. Selv de topskattelettelser og den forhøjelse af folkepensionsalderen, som Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti for længst har tvunget Løkke-regeringen til at opgive og afstå at gå til valg på, blive flittigt brugt i den socialdemokratiske retorik til at fremmale den størst mulige forskel mellem Løkke-regeringen og Socialdemokratiets fortsat uklare økonomiske kurs., jf. artiklen I Socialdemokratiets top rejser de rundt med en fortælling om Lars Løkke, som Venstre kalder »langt over strengen« I Berlingske Tidende den 12. november 2018

4. Jf. vedtagelse i Enhedslistens hovedbestyrelsen 10. september 2018.

5. Pia Olsen Dyhrs tale til SF's landsmøde i april 2018.